

Nunphung Launak

Mah ram chuahtak in na ram thar lei i khual na vun tlawm tikah thil tuahto ning cheukhat i kalpi cu a phung a si ko.

Naa kalpi dingmi cu:

- mah sining te le mah nih i ngeihmi te – na sining tein

- nunphung he aa pehtlaimi umthutning pawl – na nunnak na hman ning

Aa dangmi thil tuahto ning pawl he ram thar na phanh tikah, hi bantuk minung ah naa ruah kho men:

- lungtuai in a ummi
- thather derhdorh in a ummi
- a ing chiami
- a fiang lomi
- mi dang pawl aa bochanmi

Hi hi na cungah a can ahcun, nunphung lei launak na ngei men lai.

Nunphung lei launak cu a um lengmangmi a si ko.

Australia asilole ram thar pakhat khat an phanh tikah mi tampi sin ah a cang.

Nangmah lawng na si lo.

Na nunnak chungah thlennak nganpi a ummi nih a chuahpi tawnmi a si ko.

Nunphung he aa pehtlaimi launak dot 4

1

Nunphung he aa pehtlaimi launak cu dot 4 in a um tawn:

Phanhka i a cangmi – zeizong vialte hi a tharmi le lungthawhnak a si.

2

Nunphung he aa pehtlaimi launak – zeizong vialte hi hngalh lomi le lungtuainak a si.

3

Tlumtlaknak – thil thar tuahto ning kha tuah lengmang ah a hung cang.

4

Tei khawhnak – thil thar tuahto ning pawl kha na caah an tha deuh cang.

Hi a dotdot pawl tam deuh hngalhnak thawngin na ruahmi pawl le na hmuhtonmi pawl kha tha deuh in na tongtham khawh lai.

1

Phanhka

Australia na phanh tikah na ngeihmi cu:

- a sang ngaimi ruahchannak pawl
- a ngan ngaimi ruah chungmi pawl

Lunghawhnak le lungthin duhnak bantukin zeithil paoh na zoh.

2

Nunphung lei launak

Hi pawl he hin manh lonak in na um lai:

- tuah na herhmi thil pawl

- tawlrel na haumi harnak pawl
 - umnak inn kawlnak

- o rian kawlnak

- o Mirang holh cawn dingah sianginn kainak

Hi bantuk minung ah naa ruah kho men:

- a beidongmi

- a awlokchongmi

- a ning zakmi

- tihphan a ngeimi

- a thinhungmi

- i phuhrunnak a ngeimi

- a ngaihchiami

Hi pawl zong hi:

- hlanlio nan inn thing i na nun hlun na ngai men lai

- naa hngilh kho men lai lo asilole na ba tuk men lai

- na ka thawtnak a tlaw lai i zaihmanh ei na duh lo kho men

- zei rel lomi bantukin naa ruah kho men

Mersannak

Hmuhtonmi pawl tam deuh na ngei cang.

Na Mirang holh zong a tha deuh cang.

Uk khawhnak he tam deuh khuaruah hram na thawk cang.

Thil cheukhat pawl kong ah fiang huaha lo in na um rih kho men.

Na rak ruah chungmi pawl hmuh dingah a har ko.

Tei khawhnak

Atu cu tuah tawn ning in tuah lengmang nak na ngei cang.

Na ramthar ah thil pawl tuahto ning cu na hung i ziak cang.

Hi ah aa telmi cu:

- holh

- ziaza pawl

- phunglam pawl

- rawl

- minung

Na nunning thar vun i ziaknak

Aho paoh nih anmah nunphung le hnulei an si ning kha an i uanthlar cio kho ko.

Na nunphung kha Australia mi pawl he nan i hrawm kho fawn.

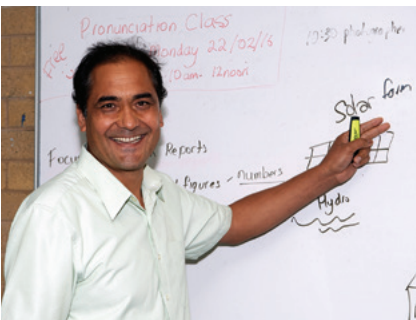

Na nunning thar chungah zia lak in na tuah dingmi thil pawl an um.

Zoh, ngaih le thinlung on cia in chiah

Australia i zatlang lei zulhphung pawl kong cu naa fiang tuk men lai lo.

Minung hi lam phunphun in an i pehtlai:

- kaa chimmi bia in – biachimnak le biafang pawl hmannak in
- kaa in biachim si lo in – takpum lei holh hmannak le kutke hmuhsaknak pawl in

Mi nih zeidah an chim ti kha felfai tein ngaihpiak i zuam hna.

Takpum lei holh kha zoh – mi nih an hman ning an:

- hmai
- mit
- takpum
- kut

Mi an i pehtlaihna kha tam deuh in na cawn khawh.

Bia hal

Australia ah minung an tuahmi thil pawl kha na caah thil thar asilole aa palh in na hmuh khawh men.

Australia i na hmuhmi thil pawl cu a si tawnmi an si men ko lai.

Thil a cangmi pakhat khat kha naa fiang lo kho men,
a ruang cu mah kong kha zaa lak in na hngal lo.

Na hngalh lomi thil kong ah na zumhmi minung kha
hal hna.

Bak huahmahpi in ni

Na nunning thar le nunphung thar i ziak dingin na um lio
ah palhnak hna na tuah kho men ko.

Na palhnak pawl ah na nih khawh ahcun hi nih an
bawmh lai, na:

- cawnnak
- hawi sin in i cawnnak
- hmuhtonnak a huappi in nuamhnak

Tihphannak le aiphuannak

Nunphung thar cawn thlorh in cawn cu a fawi lomi a si.

Nunphung dang pawl a ngeimi minung he cawhthup
in nan um tikah na duh ning in pehtlaih dingah a har
kho men.

Hihi a caan ahcun, hiti hin na um men lai:

- lungrethei in – thil aa palhmi pawl kongah lungretheihnak
- awlokchong in – thil na thlen khawh lo mi pawl nih ing puanternak

Hi bantuk khuaruahnak pawl cu a si tawnmi a si ko ti na hngalh ahcun, a tha deuh in hi pawl cu na hmaitonh khawh men lai.

Na umnak mibu chung i teltum

I zuam dingah a biapi mi tampi an um:

- nunphung thar hngalh
- nunning thar hmuhton

I zuam:

- a leng ah chuah

- mi thar ton

- mah lung tho tein riantuan – midang pawl a bawmmi man pek lo rian tuan

- mibu cawlcanghnak pawl le an thil tuahmi pawl ah i tel

Hi nih an bawmh dingmi cu:

- Australia kong cawnnak

- na nunphung kha Australia minung pawl he i hrawmnak

A tha deuhmi hmailei caah ruahchannak an petu thil pawl tuah

Australia i na um hmasat ni pawl kha na nunnak i dot khatnak bantukin hmuh khawh i zuam – a tha deuhmi hmailei caah na ruahchannak a thawk.

Mirang holh cawnnak pawl ah kal.

An siter dingmi cu:

- na umnak mibu i aa telmi an siter lai

- mah le mah i upatnak an bawmh lai – nangmah na sining te kong ah zeitluk in dah naa lunghmuih

Na caah thiltha asi mi caan hmante in tuah

Ngandamnak caah cheukhat cawlcanghnak tuah pah:

- lamlan asilole tlik dingah kal
- sehbing i cit

Na hawile pawl tong hna.

Huammi thar ngeih i zuam – na tuahnak ruangah naa nuamhmi na duhmi pakhat khat kha tuah – asilole hlanlio na rak huammi tuah kha thawk than.

Na tuah khawhmi cu:

- dum chungah anhringso na cin khawh

- cawng
 - ringawn lei thilri tum
 - hmanthlak suai
 - lentecelh

Australian Government
Department of Social Services

Mipeem Caah Tuantu Ramkip Huap Phu
nih Australian Cozah Zatlang Bawmhnak
Phu ai-awh in a cawnpiak hna

